

Дар'я Манойленко

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького (Мелітополь, Україна)

РОЛЬ КУЛЬТУРИ ТА ЕКОНОМІКИ В РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

В умовах сучасної України, в ході здійснення переходу до демократії та ринкової економіки стійкість суспільного розвитку, збереження і примноження культурних надбань можливо тільки за допомогою проведення продуманої культурної політики, в якій повинні встановлюватися довгострокові пріоритети і стратегічні цілі в соціокультурному процесі. Ці пріоритети і цілі культурної політики слід співвідносити перш за все з розумінням культури як важливого чинника духовно-морального розвитку, збереження соціально-економічної та суспільно-політичної стабільності та соціальної взаємодії.

Економічна культура теж має суперечливий перехідний характер. Вона вкорінена в багатовікову історію країни, всотала і засвоїла суперечливий і трагічний досвід ХХ століття, її формування здійснюється в процесі модернізації сучасного суспільства, зламу старої тоталітарної системи централізованого управління економікою, упровадження ринкових моделей господарювання. Феномен пострадянської економічної культури неможливо укласти в загальноприйнятій типологізації та класифікації, вона характеризується поєднанням декількох різнорідних шарів, елементів, які можна згрупувати в такі блоки:

- фрагментарність, яка виявляється в сполученні особливостей прояву елементів традиційно українських, радянських (цінностей патерналістської культури) і модерністських (цінностей капіталістичної культури, які запозичуються разом із західними ринковими інститутами);

- високий ступінь гетерогенності економічної культури - існування багатьох класових, національних, регіональних, професійних та інших субкультур;

- конфліктність - відсутність базового консенсусу в суспільстві щодо економічних цінностей, високий ступінь напруженості між соціально-класовими угрупованнями;

- амбівалентність, яка виявляється в одночасному підтриманні різних економічних цінностей.

Сучасна економічна культура українського суспільства залежить від національних соціально-економічних архетипів, які розглядають як несвідомі культурні структури, як ціннісні колективні уявлення народу, що сформувалися протягом тисячоліть. У кожного народу є деякий економіко-культурний генотип, що успадковується від покоління до покоління й чинить певний вплив на економічні реалії, на відносини індивіда, суспільства та економічної системи. Особливість ціннісної ідентифікації сучасної України полягає в тому, що вона в цивілізаційному і культурному відношенні є і європейською, і євразійською державою. Для українського суспільства характерне стійке та майже безконфліктне співіснування глибоких, але здебільшого пригнічених рис "європейськості" і частково іманентних, частково набутих за останні десятиліття (нав'язаних комуністичним режимом) "євразійських" ознак.

Доводиться констатувати, що українська європейськість свого часу розвивалася лише в початкових і до того ж периферійних формах, а в значній частині населення радянські навички соціально-економічної поведінки, відповідна система економічних цінностей виявилися глибоко вкоріненими.

Література

1. Афанасьєва Л. В. Формування національних духовних цінностей у вузівській підготовці / Л. В. Афанасьєва, Л. Ф. Глинські // Всебічний розвиток особистості студента / [за ред. акад. АПН України Д. О. Тхоржевського] / - Ірпінь, 2001. – С. 16-21.

2. Афанасьева Л. Интеркультурность как успешная модель развития поликультурного городского сообщества / Л. В. Афанасьева, Р.І. Олексенко // Mokslas ir praktika: aktualijos ir perspektyvos. – 2018. – С. 6-13.
3. Афанасьева Л. Активні інтеркультурні практики як індикатор взаємодії культурних груп і спільнот поліетнічного міста / Л. В. Афанасьева, Р.І. Олексенко // Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії – 2018.- Вип. 18. – С. 40 - 47.
4. Афанасьева Л. В., Букреева И. В., Глинская Л. Ф., Орлов А. В. Особенности этнической толерантности молодежи в контексте украинского регионального поликультурного социума // Социологические исследования. 2013. № 7. С. 52–58.
5. Дзундза А. І. Аналіз теоретичних та методологічних засад формування соціоекономічної культури студентів ВНЗ України // Педагогіка і психологія. Формування творчої особистості: проблеми і пошуки / Зб. наук,праць. – Київ -Запоріжжя. – 2003. – Вип. 27. – С. 420.
6. Молодиченко В. Свобода волі як підґрунтя морального вибору особистості / В. В. Молодиченко // Філософські обрії., 2010. – Вип. 23. – С. 174–186.
7. Олексенко Р. І. Філософсько-економічний дискурс в Україні як супровід ринкових перетворень / Р.І. Олексенко // Проблеми освіти. – 2013. – №. 74. – С. 178-184.
8. Олексенко Р. И. Воспитание культуры личности как условие экономической социализации / Р.И. Олексенко // IV Международная научно-практическая конференция "Модернизация современного общества: проблемы, пути развития и перспективы", Ставрополь.– 2013. – С.132-135.